



Recenzja

Bogdan Góralczyk, NOWY DŁUGI MARSZ. CHINY ERY XI JINPINGA (NEW LONG MARCH. CHINA OF THE XI JINPING ERA), Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2021, ss. 340.

Pod koniec 2021 r. ukazała się najnowsza książka prof. Bogdana Góralczyka, posiadającego ugruntowaną międzynarodową renomę wybitnego politologa, sinologa oraz hungarysty.

Jako wieloletni ambasador w państwach azjatyckich (m.in. Filipinach i Tajlandii) oraz stypendysta, a potem wykładowca na chińskich uczelniach oraz osoba posługująca się językiem chińskim, autor miał okazję poznać kulturę Państwa Środka. Książka jest rezultatem jego wieloletnich doświadczeń oraz badań geopolitycznych dotyczących uwarunkowań prowadzonej w ostaniach trzech dekadach przez rządy w Pekinie transformacji międzynarodowej. Góralczyk przedstawia też oddziaływanie zarówno w regionie, jak i układzie ogólnosiwiatowego porządku politycznego,

który wyłania się w wyniku procesu, jaki zainicjowały Chiny jeszcze w czasie trwania tzw. zimnej wojny w XX w.

Prezentowana publikacja może zostać zaliczona, jako trzecia, do cyklu książek tego autora o współczesnych Chinach – do świetnych książek *Chiński feniks. Paradoksy wschodzącego mocarstwa* (wyd. 2009) oraz *Wielki renesans. Chińska transformacja i jej konsekwencje* (wyd. 2018), które w sposób przekrojowy i wielopłaszczyznowy wyjaśniają czytelnikowi polityczne, ekonomiczne, militarne i kulturowe niuanse chińskiej optyki na stosunki międzynarodowe, dołączył wydany w 2021 r. kolejny tom tryptyku. Licząca 340 stron i wydana przez oficynę akademicką Dialog publikacja zaliczona została przez grono specjalistów, niemal od dnia premiery, do katalogu lektur obo-

wiązkowych wszystkich badaczy, którzy analizują współczesne relacje międzynarodowe. W trzech rozbudowanych rozdziałach, uzupełnionych doskonałym wprowadzeniem autora oraz uzupełnionych bogatą wielojęzyczną bibliografią, Góralczyk wyjaśnia nawet niezbyt zorientowanemu w tematyce polityki azjatyckiej czytelnikowi, dlaczego warto bacznie przyglądać się współczesnym działaniom Pekinu oraz zarządzającej Chinami partii komunistycznej. Wprowadzając czytelnika w arkan polityki chińskiej, Góralczyk tłumaczy zarówno wiele aspektów funkcjonowania chińskich liderów i kreowanego przez nich, od śmierci Mao Zedonga w 1976 r. do dzisiaj, unikalnego w skali świata systemu polityczno-ekonomicznego. Autor osadza swoją opowieść zarówno w kontekście aktualnie trwającej pandemii i jej wpływu na zachowania wewnętrzniechińskie oraz międzynarodowe Pekinu. Opisując i analizując, autor tłumaczy, jak zmienia się obraz świata, począwszy od kontekstu wielostronnych relacji w regionie i na świecie aż po trwającą obecnie walkę o prymat między USA a Chinami. Góralczyk nie zapomina także o pozostałych graczach międzynarodowej sceny geopolitycznej, zarówno tych mniejszych, jak Singapur czy Tajlandia, czy tych ważkich jak Rosja, ukazując przy tym swoją niezwykłą erudycję i znajomość tematyki politologicznej i historycznej.

Dzięki rozbudowanemu rozdziałowi pierwszemu czytelnik jest w stanie zrozumieć główne myśli strategii politycznej Chin oraz podejście twórców koncepcji, jaką wdraża od kilkunastu lat Pekin w swojej polityce światowej. Najważniejszym przesłaniem, jakie wielokrotnie podkreśla Góralczyk w prezentowanej publikacji, jest zrozumienie, że Chiny to nie państwo postrzegane przez pryzmat naszej europejskiej percepcji, ale cywilizacja, której dynamika rozwoju oraz filozofia przetrwania jest zdecydowanie obca wizji świata zachodniego.

Pewnego rodzaju „wisienką na torcie”, którą przedstawia Góralczyk w swojej najnowszej książce, jest opis i analiza relacji Tajwanu i Hongkongu w zderzeniu z chińskimi ambicjami i strategią geopolityczną w drugiej i trzeciej dekadzie XXI w. Zostawiając kwestię oceny czytelnikowi, Góralczyk kreśli możliwe scenariusze dalszego rozwoju Chin tak w regionie Azji, jak i plany podboju przez to mocarstwo innych części świata. Co więcej, wskazuje na posunięcia Pekinu, które zmuszają innych graczy na światowej scenie politycznej do przyjęcia i akceptacji reguł, a nawet za uznanie tych zasad za własne, choć w rzeczywistości są one sprytnie i konsekwentnie im narzucane przez potężnego chińskiego partnera. Pod płaszczykiem ekonomicznej i militarnej współpracy i pomocy, Chiny systematycznie rozbudowują sieć

wzajemnych relacji, które zawsze wynikają z woli i dalekowzrocznych planów Pekinu. Zdaniem autora, opleceni takimi nitkami współzależności poszczególni partnerzy zmieniają się w bezbronne względem Chin podmioty, które w długoletniej perspektywie nie będą w stanie działać bez poparcia swojego wielkiego protektora.

Kolejną ważną kwestią, która powinna budzić szczególną troskę społecznego obserwatora polityki międzynarodowej jest, zdaniem autora, chińskie podejście do czasu. Przyzwyczajony do wyborczych cykli demokracji polski czytelnik powinien uzmysłwić sobie po lekturze Nowego długiego marszu, jak odmienne jest planowanie polityczne chińskich liderów. O ile w Europie i USA są to maksymalnie pięcioletnie okresy wyborcze, o tyle Pekin swoje cele wyznacza w cyklach mierzonych deka-

dami. Takie widzenie polityki daje inne możliwości chińskim politykom. Dzięki dystansowi czasowemu pozwala im na kreślenie niewyobrażalnych dla europejskich liderów celów z wykorzystaniem narzędzi przynoszących rezultaty w perspektywie wykraczającej poza jedną generację wyborców.

Atutem książki jest jej przystępny język oraz porywająca narracja. Czytając o meandrach polityki chińskiej, czytelnik odczuwa rodzaj ekscytacji, jaki zwykle towarzyszy podczas lektury wybitnych thrillerów. Góralczyk potrafi zaabsorbować uwagę czytelnika i pobudzić jego ciekawość do dalszej refleksji, która nie kończy się wraz z lekturą jego książki.

Wydaje się, że jest to nie tylko jedna z najwybitniejszych publikacji naukowych 2021 r., ale również niezbędna lektura dla tych, którzy chcą zrozumieć świat trzeciej dekady XXI w.

Keywords: China, Xi Jinping, Chinese Dream.

Iwona Jakimowicz-Pisarska

ORCID: 0000-0001-7487-2096

Akademia Marynarki Wojennej

Wydział Nauk Humanistycznych i Społecznych